

ների կանոնադրութիւնների վիճակին—պէտք է որ նա ունենայ իրաւական նորմանների հիմնական տարրը, այսինքն՝ ստիպողականութիւն պարունակի իր մէջ դրա համար նախ ինքը իշխանութիւնը պէտք է յարգի և պաշտպանի այդ կանոնները՝ խախտողների ոտնձգութիւններից, բացի այդ պէտք է պատասխանատութեան ենթարկուեն մանաւանդ այն առաջնօրդները, յաջորդները և առհասարակ հոգեորականները, որոնք ի չար գործ կը դնեն իրանց իշխանութիւնը, յոյս դնելով, խախտումների գէպքում, Ծայրազոյն իշխանութեան աշառութեան...

I. U.

27 լունիսի:

Հայաստանեայց Առաքելական սուրբ Եկեղեցու Ծխական Կանոնադրութիւն

1. Խւրաքանչիւր քաղաքի կամ գիւղի ամեն մի հայ եկեղեցու կամ աղօթատան բոլոր ծխականները նոյն եկեղեցու բոլոր միաբան հոգեոր պաշտօնեանների հետ միասին կազմում են ծխական համայնք:

2. Որ և է հայ եկեղեցու կամ աղօթատան ծխական են համարւում այն անձինքը, որոնք առ նուազն վեց ամիս իրեն ծխական արձանագրուած են նոյն եկեղեցու կամ աղօթատան միաբան քահանաններից մէկի մատեանում (տես յօդ. 88):

3. Ծխականների պարտականութիւնն է իրանց եկեղեցու ծխական ժողովի խողբած ծառայութիւններին յանձնառու և եկեղեցական պէտքերի պահանջած ծափքերին մասնակից լինել:

4. Մի անձն միւնոյն քաղաքում կամ գիւղում կարող է միայն մի եկեղեցու կամ աղօթատան ծխական լինել: Իսկ տարբեր քաղաքներում կամ գիւղերում՝ կարող է միաժամանակ մի քանի եկեղեցինների ծխական լինել: Ենթարկուելով այդ եկեղեցիններից իւրաքանչիւրի ծխական ժողովից սահմանուած տուրքերին և բոլոր ծխական պարտականութիւններին:

5. Ծխական բոլոր պաշտօնեանները՝ թէ հոգեորական և թէ աշխարհական, թէ պատուաւոր և թէ վարձատրելի, ընտրւում են ծխական ժողովից:

6. Բոլոր պաշտօնեանները վերընտրելի են բացի յատկապէս յիշուածներից:

7. Խւրաքանչիւր եկեղեցի կամ աղօթատուն կարող է ունենալ մէկ կամ մէկից աւելի քահանայ: Խւրաքանչիւր քահա-

նայի ենթադրւում է ժողովուրդ առ նուազն հաղար (1000) հոգի (շունչ՝ արական և իգական, մեծ և փոքր), թացարիկ դէպքերում այս թուից (1000 հոգուց) պակաս հոգու համար էլ կարելի է ընտրել առանձին քահանայ՝ սակայն միմիայն այն առանձնացած տեղերի համար, ուր չկայ ոչ մի քահանայ և որի համայնքը երաշխաւորում է լիապէս ապահովել քահանայի տնտեսականը:

8. Իւրաքանչիւր եկեղեցու կամ աղօթատան բոլոր իրաւասու ծխականները նոյն եկեղեցու կամ աղօթատան միաբան հոգեոր պաշտօնեանների հետ միասին կազմում են ծխական ժողով:

9. Նորեկները, այսինքն մի այլ ծխական համայնքից տեղափոխուղները՝ նոր եկեղեցու կամ աղօթատան ծխական համարուել կարող են սոյն եկեղեցու ծխական գրուելուց վեց ամիս յետոյ (տե՛ս յօդ. 2):

10. Ժամաւորները, որոնք ծխական չեն՝ ծխական ժողովին մասնակցելու իրաւունքը չունեն:

11. Ծխական իրաւասու են, այսինքն՝ ծխական ժողովներին մասնակցելու և պաշտօններ ստանձելու իրաւունք ունեն, 25 տարին լրացրած բոլոր ծխականները, բացի նրանցից, որոնք հետեւեալ յօդուածի (յօդ. 12) հիման վրայ զրկուած են այդ իրաւունքից: Տարիքը պէտք է հաշուել ոչ ամիսներով, այլ տարիթուերով:

12. Ծխական ժողովին մասնակցելու և ընտրուելու իրաւունքից զրկուած են այն ծխական իրաւասուները՝

ա) Որոնք Հոգեոր իշխանութեան օրինական դատաստա նով զրկուած են այդ իրաւունքներից և կամ գտնուում են ապաշխարութեան տակ:

բ) Որոնք պետական օրէնքների զօրութեամբ և դատաստանով քրէտական յանցանքների համար բոլորովին կամ մասսամբ զրկուած են իրաւունքներից:

գ) Որոնք դատաստանի տակ են այնպիսի յանցանքների համար, որպիսինների հետեւանքը լինում է բոլորովին կամ մասսամբ իրաւունքներից զրկուելը,—մինչև դատաստանով արդարանալը:

դ) Որոնք սովորոյթով ընդունուած կամ ծխական ժողովից սահմանուած եկեղեցական տուբքերը չեն վճարել (բացի չունեորներից, որոնք՝ ըստ սովորոյթի կամ ժողովի որոշմամբ՝ ազատ են տուրք վճարելուց) և որոնց վրայ եկեղեցական ապահովեներ կան: (Ապա-

արկ է համարւում իր ժամանակին չվճարուած պարագը):

Ե) Աշակերտները և ուսանողները (ՍԵՐ. ՍԿ. 1884, 120—123):

13. Ծխական ժողովը սկսւում է պատշաճաւոր աղօթքով, որ ասում է ներկայ հոգեռականներից աւագագոյնը. իսկ եթէ հոգեռական չկայ՝ ժողովի նախագահը:

14. Ծխական ժողովի նիստերը դոնքաց են լինում, բայց արտակարգ դէպքերից, երբ ժողովի որոշմամբ նիստը դոնդիակ է տեղի ունենում:

15. Բացի յատկապէս նախատեսուած դէպքերից ծխական ժողովների բոլոր վճիռները և ընտրութիւնները կատարւում են ձայների հասարակ մեծամասնութեամբ: Ձայների հաւասարութեան դէպքում գերակշռում է այն կողմը, որին իր ձայնը տալիս է ժողովի նախագահը:

16. Միմիայն կանոնաւոր կերպով կայացած ծխական ժողովում սահմանուած և ստորագրուած վճիռները և համախօսականները համարւում են վաւերական և օրինական գօրութիւն ունեցող: Ծխական ժողովից գուրս կազմուած որ և է համախօսական կամ բազմաստորագիր թուղթ, նոյն իսկ պաշտօնապէս վաւերացուած ստորագրութիւններով, ոչ մի օրինական ոյժ չունի:

17. Եթէ իրաւասու ծխականներից մէկը ժողովի իրաւասութեանը պատկանող որ և է գործի վերաբերմամբ խարդախութիւն, կեղծիք կամ խարերայութիւն է արել և ժողովի կողմէց այդ ապացուցուել է՝ ժողովի յատուկ վճռով այդպիսին կարող է զրկուել նոյն գործին առ ժամանակ կամ ընդ միշտ որ և է կերպով մասնակցելու իրաւունքից:

18. Ծխական ժողովի իրաւունքն է ձայների մեծամասնութեամբ փակել, ընդհատել կամ յետաձգել նիստի շարունակութիւնը նոյն կամ ուրիշ օրուայ:

19. Ծխական ժողովի իրաւասութեանը պատկանում են հետեւալ գործերը.

ա) Քահանայացուների և եկեղեցական սպասաւորների ընտրութիւնը, ծխաբաժանութիւնը, քարոզիչներ հրաւիրելը:

բ) Ծխական համայնքի տնտեսականի ընդհանուր կառավարութիւնը և անօրինութիւնը, երեսփոխ, հաշուետեսներ և հաշուետեսների փոխանորդներ ընտրելը և պաշտօնից հեռացնելը. նրանց գործունէութեան քննութիւնը, վերահսկողութիւնը և հաշուառութիւնը.

- յանցաւորութեան դէպօւմ՝ նրանց քրէական և
քաղաքացիական դատի ենթարկելը յատուկ հաւա-
տարժատարի ձեռքով։
- գ) Եկեղեցու կամ աղօթատան բարեղարդութեան մա-
սին հոգայողութիւն (անօթների մասակարարութիւն,
երգեցիկ խումբ կազմակերպել և պահելը, և այլն)։
- դ) Քահանաների և եկեղեցական այլ պաշտօնեաների
անտեսական ապահովութեան խնդիրը։
- ե) Ծխական տուրքեր և պարտականութիւններ սահմա-
նելը։
- զ) Ծխական համայնքի ընտանիքների երկու ռեոփ
մանուկների կրօնական դաստիարակման վրայ
հոգացողութիւն և հակողութիւն եկեղեցում կամ
նրա դաւթում սովորեցնել կարդալ-զրել աղօթքներ,
փոխասացութիւն, ժամերգութիւն, սուրբ Գրքի և
մասնաւորապէս սուրբ Աւետարանի ընթերցանու-
թիւն եկեղեցական պաշտօնեաների ձեռքով կամ
նրանց հակողութեան տակ։
- ի) Ծխական համայնքի բարեդործական գործունէութեան
ընդհանուր անօրէնութիւնը, նոյն եկեղեցուն կամ
աղօթատան պատկանող աստուածահաճոյ հաստա-
տութիւնների պահպանութիւնը, վերահսկողութիւնը
և դրանց կառավարող յատուկ հոգաբարձուների
ընտրութիւնը։
- լ) Հարկ եղած դէպօւրում ծխական համայնքի շահերը
պաշտպանելը պետական դատարաններում, քրէական
և քաղաքացիական դատեր վարելով երեսվուի կամ
մի յատուկ հաւատարժատարի ձեռքով։
- թ) Վկայութիւն և կարծիք յայտնել եկեղեցական զանա-
զան հաստատութիւններում քննուող և վճռուող այն
գործերի և խնդիրների մասին, որոնք վերաբերում
են ծխական համայնքին կամ նոյն համայնքի աշխար-
հական և հոգեորական անդամներին։
- ծ) Հարկաւոր դէպօւրում հոգաբարձական յանձնաժո-
ղովներ ընտրելը՝ շինութիւններ, նորոգութիւններ և
ծխական ժողովից յանձնարարուած այլ գործո-
ղութիւններ կատարելու համար։
- ծա) Ծխական համայնքի բոլոր գործերի վերաբերմամբ
անհրաժեշտ և հարկաւոր կարգադրութիւններ սահմա-
նելու։
- ծբ) Պատգամաւորների, ներկայացուցիչներ և նրանց

փոխանորդներ ընտրելը ծխական համայնքի կողմից
ուրիշ պատգամաւորական (օր. թեմական) ժողով-
ների և այլ զանազան եկեղեցական գործառնու-
թեանց մասնակցելու համար:

20. Ծխական ժողով հրաւիրելու իրաւունք ունին՝

ա) Հոգևոր իշխանութիւնը.

բ) Նոյն եկեղեցու իւրաքանչյուր քահանայ,

գ) Երեսփոխը.

դ) Հաշուետեսները և

ե) Միքահանայ ունեցող ծխական համայնքում իրաւասու-
թիւններից առ նուազն տասն և երկու (12) հոգի
միասին, իսկ մէկից աւելի քահանայ ունեցող ծխա-
կան համայնքում՝ իրաւասուներից առ նուազն
քահանայ և չորս հոգի (24) միասին:

21. Ժողովի հրաւէրը կատարւում է զրաւոր հրաւիրա-
թղթով, պահանջւում է նաև բանաւոր ծանուցումն եկեղե-
ցում:

—Հրաւիրաթուղթը ուղարկւում է եկեղեցու կամ աղօ-
թատան բոլոր իրաւասուներին, իսկ մի-մի օրինակ կախ է
արւում (առ նուազն մի շաբաթ) եկեղեցու պատի վրայ, մուտքի
դրան մօտ՝ ներսը և դուրսը՝ յատուկ տեղում: Հրաւիրաթղթում
արձանագրուած պիտի լինի ժողովում խորհրդածուելիք և
վճռուելիք հարցերի օրինարգը:

—Եկեղեցու կամ աղօթատան քահանաները պարտաւոր
են եկեղեցում բերանացի ծանուցումներ անել զումարուելիք
ժողովի մասին գոնէ երկք անդամ:

22. Սովորական ծխական ժողովատեղին է եկեղեցին կամ
եկեղեցապատկան շէնքերը: Արտակարդ դէպքերում ժողովը
կարող է գումարուել և մամնաւոր շէնքում: Ժողովի ժամանակ
եկեղեցում սեղանի վարագոյրը քաշուած է լինում:

23. Ժողով եկող իւրաքանչյուր ծխական իրաւասութեանը գրում է իւր անունը և ազգանունը յատուկ թերթի վրայ:

24. Ծխական ժողովը առաջին անգամ կատանաւոր է
համարում և նիստը բացւում է, եթէ ներկայ եղող ծխական
իրաւասուների թիւը նոյն եկեղեցու կամ աղօթատան իրաւա-
սուների (տարեցուցակում արձանագրուածների, ուստի յօդ. 89)
ընդհանուր թուի կիսից աւելի է կամ եթէ ներկայ եղող ծխա-
կան իրաւասուների թիւը համար է առնուազն հարիւրի
(100):

25. Եթէ առաջին անգամ ժողովը չկայանայ՝ գումարուած
ծխական իրաւասուների սակաւութեան պատճառով (յօդ. 24):

կրկին անգամ իրաւասուները ժողովի են հրաւիրւում 21 յօդուածում ցոյց տուած եղանակեռվ, նշանակելով հրաւիրաթթւում, որ այս երկրորդ ժողովի հրաւէրն է:

26. Երկրորդ ժողովը (յօդ. 25) կանոնաւոր է համարւում և նիստը բացւում է, եթէ ներկայ եղող ծխական իրաւասուների թիւը նոյն եկեղեցու կամ ազօթատան իրաւասուների (տարեցուցակում արձանագրուածների, տես յօդ. 89) ընդհանուր թուի մի հինգերորդ (^{1/5}) մասից պակաս չէ, կամ եթէ ներկայ եղող իրաւասուների թիւը հասնում է առնուազն յիսունի (50):

27. Եթէ երկրորդ անգամ հրաւիրուած ժողովը ներկայ եղող իրաւասուների թուի սակաւութեան պատճառով չկայանայ, Հոգեւոր իշխանութեան պարտականութիւնն է, եթէ միայն կան կարևոր և անյետաձգելի հարցեր, իւր նախաձեռնութեամբ և իւր ձեռքում եղած բոլոր միջոցներով ծխական իրաւասուներին ժողովի գումարել իսկ անյաջողութեան դէպօւմ Հոգեւոր իշխանութիւնը դիմում է թեմական իշխանութեան, խնդրելով տնօրէնութիւն:

28. Եթէ ժողովականները (ժողովում ներկայ իրաւասուները) ժողովը գեռ պաշտօնապէս չփակուած հեռանան, և ներկայ մասցովների թիւը նիստի բացման ժամանակ բոլոր ներկայ եղող նրաւասուների թուի կիսից պակաս լինի, ժողովն ինքն ըստ ինքետն փակուած է համարւում:

29. Քաղաքներում ծխական ժողովի նիստը բաց է անում նոյն ծխական համայնքի քահանան, քահանայի բացակայութեան դէպօւմ երեսփոխը, իսկ երեսփոխի բացակայութեան դէպօւմ՝ ներկայ գրագէտ իրաւասուներից տարիքով աւագը: Ժողովը բացողն 23-րդ յօդուածում յիշուած թերթի ստորագրութիւնները բարձրածայն համեմատում է ծխական իրաւասուների տարեցուցակի (տես յօդ. 89, 90) հետ և ստուգում ներկայ գտնուող ծխականների իրաւունքը ժողովին մասնակցելու (այս վերստուգուած թերթը յետոյ կցւում է ժողովի արձանագրութեանը). ապա ձեռնարկում է նախագահի ընտրութեանը և նախագահի ընտրութիւնից յետոյ համարւում է լոկ ժողովական: Գիւղերում՝ եթէ ժողովին ներկայ է նոյն շրջանի Յաջորդը կամ գործակալ քահանան՝ սրանք են բայ անում նիստը և կարող են ի պաշտօնէ նախագահել ժողովին:

30. Ծխական ժողովի քարտուղարին, քուէտուփերի վրայ հսկողներին, քուէներ համարողներին, անգրագէտների համար թերթիկների վրայ գրողներին և նման պաշտօնեաններին ընտրում է ծխական ժողովը:

31. Նախագահը հսկում է ընդհանուր կարգապահութեանը և ծիսական ժողովի բոլոր գործողութիւնների՝ կանոնաւորութեան և վայելչութեան ասամաններից չեղուելուն:

32. Նախագահն իրաւունք ունի ծիսական ժողովին ներկայ եղող կողմանակի, ոչ ժողովական (յօդ. 14) անձերին, որ և է անկարգութեան դէպքում, անմիջապէս հեռացնել ժողովից:

33. Երկու անգամ պաշտօնապէս կարգի հրաւիրելուց յետոյ՝ նախագահն իրաւունք ունի անկարգապահ ժողովականին զրկել խօսելու իրաւունքից, իսկ անկարգութեան յամառ շարունակութեան դէպքում, նոյն իսկ հրաւիրել ժողովականին թողնել ժողովը և հեռանալ, իսկ ընդդիմադրութեան դէպքում՝ դիմել սատիկանութեանը:

34. Մայրայեղ դէպքում՝ երկք անզամ ամբողջ ծխական ժողովը կարգի հրաւիրելուց յետոյ, երբ այլ ևս անհնարին կըլինի շարունակել նիստը խոռվութիւնների պատճառով, նախագահն իրաւունք ունի նիստը փակուած յայտարարել:

35. Եթէ երկու միմեանց անմիջապէս յաջորդող պաշտօնապէս բացուած կանոնաւոր ժողովներ խոռվութիւնների պատճառով չեն կայանում, այս դէպքում Հոգեոր իշխանութեան իրաւունքն է՝ կարգել նշանակովի նախագահ նոյն ծխական համայնքին պատճանող կամ դրսի հոգեորականներից և աշխարհականներից:

36. Ծխական ժողովում խորհրդածութեան ձայնաւութեան առարկայ են լինում միմիայն օրակարգում (տես յօդ. 21) նշանակուած հարցերը՝ բայց յատկապէս յիշուած ինդիրներից (տես յօդ. 14, 38, 40, 91 և այլն).

37. Իւրաքանչիւր ժողովական ունի միայն մի ձայն կամ մի քուէ:

38. Որ և է պատճառով ժողով չեկող ծխական իրաւասուն իւր ձայնը կամ քուէն ուրիշին յանձնելու իրաւունք չունի. բայց իրաւունք ունի իւր գրաւոր կարծիքն ուղարկել ժողովին, որ կարող է կարդացուել քուէարկութիւնից առաջ, եթէ ժողովն այդ կամենայ: Բայց այս գրաւոր կարծիքը հաշուի չէ առնւում որպէս ձայն քուէարկութեան ժամանակ, այլ կցւում է ժողովի արձանագրութեանը:

39. Օրակարգում նշանակուած ինդիրներում անձնական շահ ունեցող ժողովականը չէ կարող ընտրուել ծխական ժողովի նախագահ (յօդ. 40):

40. Այն ժողովականները, որոնք որ և է անձնական շահ ունին խորհրդածուելիք և վճռուելիք ինդիրում, կամ եթէ այդ

ինդիրն իրանց է վերաբերում՝ այդ խնդրի խորհրդածութեան և վճռման ժամանակ ժողովից հեռանում են ժողովականի կամ նախագահի (յօդ. 39) շահակից լինելը որոշում է ժողովը։ Այդ պիսիներից ժողովը կարող է հարցնել նրանց կարծիքը և ունեցած տեղեկութիւնները։

41. Երբ նախագահը որ և է պատճառով դեռ ժողովը չփակուած ստիպուած է թողնել նախագահողները, պէսք է ընտրել նոր նախագահ։

42. Ի պաշտօնէ և նշանակովի նախագահողները՝ եթէ նոյն ծիսական համայնքի իրաւասու չեն՝ ձայնատւութեան կամ քուէարկութեան չեն մասնակցում։

43. Ծիսական ժողովի որոշմամբ՝ ձայնատւութիւնը կամ քուէարկութիւնը (թէ վճռուելիք հարցերի և թէ ընտրութիւնների) կարող է լինել թերթիկներով, քուէներով և կամ ձեռք բարձրացնելով։

44. Ձայնատւութիւնը զաղտնի է լինում, եթէ ժողովականներից առ նուազն հինգ հոգի քուէարկութիւնից առաջ այդ պահանջեն։

45. Թեկնածուներ որոշելիս նախագահը բաժանում է բոլոր ժողովականներին իւր կնքով կամ ստորագրութեամբ նշած մի թերթիկ, որի վրայ ամեն մի ժողովական գրում է իւրաքանչիւր ընտրելի պաշտօնեայի համար երկու թեկնածուից ոչ աւելի։ Այդ թերթիկները հաւաքւում, հերթով կարդացւում են և նշանակուում է իւրաքանչիւր թեկնածուի ստացած ձայնների թիւը։ Այսուհետեւ թեկնածուները քուէարկուում են ստացած ձայնների առաւելութեան կարգով։

46. Քուէարկուել կարող են նաև ժողովից բացակայող անձինք, եթէ առաջարկողները երաշխաւորում են, որ նրանք չեն մերժի իրանց ընտրութիւնը։

47. Ի՞նքը թեկնածուն չէ կարող մասնակցել իր քուէարկութեանը։

48. Երբ մի պաշտօնի համար մի քանի անձինք պիտի ընտրուին (հաշուետեմներ, պատգամաւորներ և այլն), ընտրութիւնն անպատճառ կատարուում է թերթիկներով, եթէ այդ պահանջեն ժողովականներից առնուազն հինգ հոգի։

49. Երբ ընտրութիւնը թերթիկներով է կատարուում՝ ընտրողական թերթիկները նշանակուում են համարներով՝ նշընտրում են նախագահի ստորագրութեամբ կամ կնքով, հաշուով բաժանուում են ժողովականներին, ձայնատւութիւնից յետոյ հաշուով հաւաքւում և ընտրութեան արդիւնքը արձանագրելուց յետոյ՝ անմիջապէս և տեղնուածեղը ոչընչացւում են։

50. Եթէ որ և է պաշտօնի համար ընտրուելու են մի քանի անձնութ և ընտրութիւնը կատարուում է թերթիկներով (յոդ. 48)՝ իւրաքանչիւր ժողովական իրաւունք ունի իւր ընտրողական թերթիկի վրայ՝ փոխանակ տարբեր մարդկանց անուններ գրելու, զրել միևնույն մարդու անունը այնքան անգամ, որքան հոգի են ընտրուելու Քուէարկուողը համարուում է ստացած այնքան ձայն, որքան անգամ որ նրա անունը կրկընուած է թերթիկներում:

51. Քուարկութեան ենթարկուած թեկնածուների ստացած քուէները համարուում են և ձայների առաւելութեան կարգով ցուցակագրուում: Ամենից շատ ձայն ստացողը համարուում է առաջին ընտրեալ, նրանից պակաս ստացողը՝ երկրորդ ընտրեալ, և այսպէս ստացմանաբար մինչև որ լրանայ ընտրելի պաշտօնեանների հարկաւոր թիւը: Սոյն՝ այսինքն ստացած քուէների առաւելութեան կարգով դասաւորուում են և անձնափականորդները:

52. Միայն այն ձայնատութիւնը կանոնաւր կարող է համարուել, որին մասնակցել է՝ նիստի բացման ժամանակ ներկայ եղող՝ իրաւասուների կիսից աւելին:

—Միայն այն վճիռը կամ ընտրութիւնը կայացած և վաւերական է համարուում, որ ստացել է յօգուած իւր՝ նիստի բացման ժամանակ ներկայ եղող՝ իրաւասուների քուէների կիսից աւելին:

53. Ծխական ժողովը փակուելուց առաջ քարտուղարը կարդում է իւր կազմած արձանագրութիւնը, որի մէջ յաջորդական կարգով արձանագրուած են լինում ժողովի բոլոր անցքերը և վճիռները: Մանրամասնորէն արձանագրուում են՝ նախագահի կողմից կարգի հրաւիրման, ձայնից զրկելու և ժողովից հեռացնելու դէպքերը: Արձանագրութիւնը կարդացուելուց յետոյ՝ ուղղուում են սպրդած սխալները՝ և ապա բոլոր ժողովականները ստորագրում են նոյն այդ ժողովում:

54. Ծխական ժողովի վճիռների և ընտրութիւնների գէմ բողոք ունեցող ժողովականներն իրաւունք ունին արձանագրութեան տակ իրանց ստորագրութեան վրայ աւելացնել միայն այս երկու բառը՝ «բողոք ունիմ»: Բողոք ունեցողը երեք օրուայ ընթացքում տալիս է իւր գրաւոր բողոքը նախագահին կամ քարտուղարին արձանագրութեանը կցելու համար: Բողոքողն իրաւունք ունի իւր բողոքի պատճէնը վաւերացնել տալ նախագահի և քարտուղարի ստորագրութեամբ, իւր մօտը պահելու համար:

55. Ծխական ժողովի բողոքաւոր վճիռների արձանագրու-

թեանց պատճէնները՝ ժողովի օրից առ առաւելն մի շաբաթուայ ընթացքում նախագահը պարուաւոր է ուղարկել մերձաւոր Հոգեսոր իշխանութեան վճոփ կամ բացատրութեան դէմ, հարկ եղած դէպքում, կարելի է բողոքել Հոգեսոր Բարձրագոյն իշխանութեան:

56. Այն անբողոք վճիռները, որոնք վերաբերում են ծիսական ժողովի իրաւասութեան պատկանող գործերին (յօդ. 19), անմիջապէս գործադրում են, բացի յատկապէս յիշուածներից:

57. Այն պաշտօնեանների ընտրութիւնը, որոնք հոգեսոր կոչումն են ընդունելու (չորս աստիճանաւորի, սարկաւազի և քահանայի)՝ մերձաւոր Հոգեսոր իշխանութեան ձեռքով ներկայացւում է Կոնսիստորիային ի պաշտաճաւոր տնօրէննութիւն:

58. Երեսփոխի, հաշուետեսների և հաշուետեսների փոխանորդների ընտրութիւնը և հեռացումը հաղորդում է ի հաստատութիւն և ի գիտութիւն Կոնսիստորիային:

—Կոնսիստորիան, եթէ գտնի որ ընտրուածը համապատասխան չէ կանոններումն նշանակուած որ և է օրինական պահանջի, առ առաւելն երկու ամսուայ ընթացքում յայտնում է այդ մասին ծիսական ժողովին: Երկու ամսուայ ընթացքում Կոնսիստորիայից պատասխան չստացուելու դէպքում ծիսական ժողովի վճիռն անմիջապէս գործադրում է և ընտրուածներն ստանձնում են իրանց պաշտօնները:

—Երկու ամիսը հաշուում է ընտրութեան օրից:

59. Հոգեսոր պաշտօնեաններ ընտրելիս ծիսական ժողովը պիտի անշեղ կերպով առաջնորդուի հետեւալ հրահանգով.

ա) Ընտրելինները պիտի համապատասխանեն, բայց մեր եկեղեցու ընդհանուր կանոնական պահանջներից՝ նաև հետևեալ պայմաններին. պիտի օժտուած լինին բարոյական արժանիքներով և ունենան քաղաքների համար առ նուազն՝ չորս դասարանի վկայագիր. յիսուն տանից պակաս գիւղի համար առ նուազն թեմական կամ այլ միջնակարգ դպրոցի երկրորդ դասարանի վկայագիր. Աշխարհիկ դպրոցներում կրթուածները կրօնական առարկաներից և Հայոց լեզուից՝ պահանջուած ծրագրով քննութիւն պիտի տան թեմական դպրոցում կամ ու էջմիածնի Հոգեսոր ծեմարանում:

բ) Վկայագիր չունեցողները պիտի պաշտաճաւոր քննութիւն տան՝ պահանջուելիք առարկաներից վկայագիր ձեռք բերելու համար՝ միայն թեմական

դպրոցներում կամ ս. իջմիածնի Հոգ. ձեմարանում
զ) Ընտրուածի բարոյական անարատութեան մասին
վկայելու է ծխական ժողովը:

60. Հոգեոր պաշտօնեաների ընտրութիւն կարող է լինել
միայն այսպիսի ծխական ժողովում, որին մասնակցում են՝
ընտրութեան քաղաքում կամ զիւղում բնակուող նոյն եկեղեցու
բոլոր ծխական իրաւասուների երկու երրորդականը (2/3):

61. Հոգեոր պաշտօնեայ ընտրուած կարող է համարուել
միայն նա, ով ստացել է յօդուա իւր ընտրութեան քաղաքում
կամ զիւղում ընակուող՝ նոյն եկեղեցու կամ ազօթատան բո-
լոր ծխական իրաւասուների ձայների կիսից աւելին:

62. Գիւղերում հոգեոր պաշտօնեաների ընտրութիւնը
կատարուում է անպատճառ գործակալ քահանայի կամ տեղական
Յաջորդի ներկայութեամբ և նախագահութեամբ:

63. Ծխական համայնքը հոգում է իւր հոգեոր պաշտօնեա-
ների տնտեսականը հետեւեալ զանազան եղանակներով, ըստ
որոշմած ծխական ժողովի:

ա) Մշտական ոռճիկ, որ սահմանում է ծխական
ժողովը.

բ) Տուրքեր, որ ստանում են հոգեոր պաշտօնեաները
հոգեոր ծխակատարութեանց համար.

գ) Կամաւոր նուիրաբերութիւններ (յօդ. Պոլոժ. 1246//127,
1247/128):

դ) Գիւղերում—հող, կալամաս (տարեհախ):

64. Հոգեոր պաշտօնեաների սովորոյթով ընդունուած
հասոյթները կարելի է փոխարինել ոռճկով այնպիսի ծխական
ժողովում և ձայների այնպիսի մեծամասնութեամբ, որ պահան-
ջում են այս կանոնադրութեան 60 և 61 յօդուածները:

65. Իւրաքանչիւր ծխական համայնք ինքն է կառավա-
րում և տնօրինում ծխական ժողովի միջոցով իւր գոյքը (բոլոր
շարժական և անշարժ կայքը) յօդուա նոյն ծխական եկեղեցու
հիմնարկութիւնների և անձերի:

—Նոյն ծխական համայնքի շրջանից դուրս անելիք ծախ-
սերի համար անհրաժեշտ է Բարձրագոյն Հոգեոր իշխանութեան
թոյլաւութիւնը:

66. Առանց ծխական ժողովի համաձայնութեան նոյն
ծխական եկեղեցուն յատկացուած և պատկանող գոյքից (բոլոր
շարժական և անշարժ կայքից) ոչ մի ծախս լինել չէ կարող:

67. Ծխական ժողովն իրաւունք ունի իւր որոշմամբ տարեկան
ծախս անել զիւղերում յիսուն (50) առւրլուց ոչ աւելի, իսկ
քաղաքներում երեք հարիւր ոռւրլուց (300) ոչ աւելի: Մինչև

այս գումարներն եղած ծախսի մասին հաղորդւում է Կոնիստոռ-րիային՝ մերձաւոր Հոգեւոր իշխանութեան ձեռքով ի զիտութիւն։ Իսկ այս գումարներից վեր ծախսերի համար ծխական ժողովը պիտի խնդրէ Բարձրագոյն Հոգեւոր իշխանութեան թոյլտութիւնը։

68. Ծնտեսական, այսինքն դրամական և գոյքի վերաբերեալ, այն խնդիրներն որոշելու համար, որոնց գումարը անցնում է ծխական եկեղեցու տարեկան եկամուտից կամ յամենայն զէպս գիւղերում հարիւր (10¹) սուբլուց, իսկ քաղաքներում վեց հարիւր (600) սուբլուց՝ պահանջւում է որ զիրոր ստանայ յօդուտ իւր սովորական ծխական ժողովի (տես յօդ. 24, 26) ներկայ իրաւասուների ձայների երկու երրորդականից (2/8) ոչ պակաս 69.

69. Նոր ծխական տուրքեր սահմանելու կամ հները փոխուխելու համար պահանջւում է վերոյիշեալ 68 յօդուածում սահմանուած ձայների մեծամասնութիւնը։

70. Ծխական եկեղեցապատկան դրամագլուխները տոկոսով աճեցնելու համար պիտի յանձնուին պետական կամ հասարակական բանքային հաստատութեանց։ Այս դրամագլուխները կարելի է նաև մասնաւոր մարդկանց յանձնել, եթէ եկեղեցու համար այդ յարմար և ձեռնոտու զատուի և յանձնուելիք գումարը հաստատ դրաւականով ապահովուի՝ միայն թէ Կոնսիստորիայի թոյլտութեամբ և պատասխանատուութեամբ (տես Պոլու. յօդ. 119/1224)։

71. Այն բոլոր ծխական եկեղեցիները, որոնք տարեկան հազար (1000) ոուբլուց աւելի եկամուտ ունին, պէտք է իւրաքանչիւր տարուայ սկզբում ծխական ժողովով իրանց տարեկան եկամուտի նախահաշիւը (բիւջէ) կազմին, թեմական իշխանութեան հաստատել տան և անցեալ տարուայ հաշիւն ու զեկուցումը երեափոխից ու հաշուետեսներից ստանալուց և ժողովում քննելուց յետոյ՝ պէտք է տպագրել տան այդ բոլորը, ծխական իրաւասուներին բաժանելու համար։

Այդ տպագրուած տեղեկագիրը երկու օրինակ ուղարկուում է Վեհափառ Հայրապետի Դիւտնը և մի-մի օրինակ Հոգեւոր կառավարութեան, Կոնսիստորիային, Սինօդին և Ս. Էջմիածնի պաշտօնական թերթին։

72. Իւրաքանչիւր ծխական եկեղեցի պիտի ունենայ մի ստոյգ և մանրամասն ժապաւինեալ մատեան եկեղեցու անշարժ գոյրը, անօթեղէններն և այլ իրերը և դրամագլուխները ցուցակագրելու համար, նաև այն բոլոր եկամուտների համար, որոնք որ և է իրաւունքով հասնելու են նոյն ծխական եկեղեցուն և նոյնպէս պիտի ունենայ մի ուրիշ «Ելմատից» ժապաւինեալ

հաշուեմատեանց՝ ծխական եկեղեցու տարեկան բոլոր եկեղեցու մուտքը գրելու (տես յօդ. Պոլոժ. 120/1226):

73. Ծխական եկեղեցու գոյքի կառավարութեան ընթացիկ գործավարութեան համար ծխական ժողովն ընտրում է մի երեսփոխ երեք տարի ժամանակով։ Հին երեսփոխը կարող է վերընտրուել միմիայն՝ այն դէպքում, եթէ նրա հաշիւները քննուած են հաշուետեսներից և ճանաչուած են ծխական ժողովից իրեն ստոյգ և անթերի, այլ և նրա գործավարութիւնն անպարասւ։

74. Նոր երեսփոխ ընտրելուց առաջ ծխական ժողովը պէտք է նախ քննէ հին երեսփոխի հաշիւները և հաշուետեսների զեկուցումը նրա գործավարութեան մասին, և ապա կատարէ նոր երեսփոխի ընտրութիւնը իսկ եթէ երեսփոխը ժամանակին չներկայացնէ հաշիւները, կամ եթէ ներկայացրած հաշիւները ծխական ժողովից կը համարուին անբաւարար կամ վիճելի—այս դէպքում՝ անմիջապէս կը ձևոնարկուի նոր երեսփոխի ընտրութեանը, իսկ հին երեսփոխը կը համարուի պաշտօնից հեռացած և պատասխանատու իւր գործավարութեան և հաշիւների համար։

—Այս դէպքում՝ երեսփոխական գործավարութիւնը՝ մինչև նոր երեսփոխի պաշտօնավարութեան մասնելը՝ ստանձնում են հաշուետեսները, ինչպէս այդ նախատեսուած է այս կանոնադրութեան 87 յօդուածով։

—Նոյն այս ժողովում՝ հարկ եղած դէպքում՝ կարելի է որոշել հին երեսփոխին դատի ենթարկել (տես յօդ. 19 Ե. և Բ.):

75. Նոր երեսփոխին իւր պաշտօնը ստանձնելիս պարտաւոր է ստուգել եկեղեցապատկան բոլոր գոյքի (շարժական և անշարժ) անթերի և ամբողջ լինելը և ընդունել իւր նախորդից՝ 72 յօդ. հիման վրայ կազմուած ցուցակով։

76. Հին երեսփոխը շարունակում է իւր պաշտօնավարութիւնը մինչև որ նոր երեսփոխը կըստանձնէ իւր պաշտօնը և իւր նախորդից յանձնողական ստացողական ցուցակով կ'ընդունէ ծխական եկեղեցու բոլոր գոյքը (անշարժ և շարժական, տես յօդ. 72 և 74):

77. Եկեղեցու գոյքի ամբողջութեան վրայ հսկելը, եկեղեցու արդիւնքների կառավարութիւնը, եկեղեցու գործերի պատշաճաւոր ատենական տեղերում պաշտպանութիւնը, եկեղեցական շենքերի կառուցումը, վերանորոգումը, վարձով տալը և բոլոր նւան գործերը մտնում են երեսփոխի պարտաւորութեանց շրջանը։ Սա առ հասարակ գործում է իրեն հաւատարմատարի դիմաց ծխական համայնքի։ իսկ կարենոր գործերում

Նա իրաւունք ունի պահանջելու ծխականների ըստ կարելոյն բազմամարդ ժողովից առանձին հաւատարմաթուղթ։ Ստանալով այս հաւատարմաթուղթն այն գործերի համար, որ այս ծխական ժողովում են որոշուած՝ նա արդէն ազատ է ամեն տեսակ պատասխանատուութիւնից ծխական համայնքի առաջ (յօդ. Պոլոժ, 1224/126):

78. Երեսափոխները առանց ծխական ժողովի վճարի իրաւունք չունին ծախսելու՝ գիւղերում տասը (10) ոռոբլուց աւելի, իսկ քաղաքներում երեսուն ոռոբլուց (30) աւելի։ Մի ոռոբլուց ակամ՝ բոլոր ծախսերի համար պահանջւում է ստացողի ստորագրութիւնը «Ելեմտից մատեանում»։ Կամ առանձին ապացուցաթուղթ ստացողի ստորագրութեամբ։

79. Քաղաքներում ծխական եկեղեցու գումարներից երեսափոխներն իրաւունք չունին հարիւր (100) ոռոբլուց աւելի առձեռն դրամ պահելու մօտերը։ Աւելի գումարները պիտի յանձնուին պետական և հասարակական բանքային հաստատութեանց (տես յօդ. 70) ծխական եկեղեցու անունով։ Այդ դրամատներից փոխ ստանալու համար երեսափոխը պիտի ունենայ ծխական ժողովի համաձայնութեան թուղթը (համախօսականը):

80. Գիւղերում իւրաքանչիւր վեց ամիսը մի անգամ երեսափոխը և հաշուետեսները զանձանակը և հաշիմները ստուգելուց յետոյ—25 ոռոբլուց աւելի եղած գումարը յանձնում են բանքային հաստատութեանց, այնպէս ինչպէս այդ բացատրուած է նախընթաց 79 յօդուածում։

81. Ծխական եկեղեցու ունեցած դրամատների անդորրագրերը, բանքային տոմսերը, մուրհակները և առ հասարակ արժեթղթերը, եթէ դրանց բոլորի գումարը միասին հազար (1000) ոռոբլուց աւելի չէ, կարող են պահուել երեսափոխի մօտ, իսկ եթէ հազար ոռոբլուց աւելի է՝ պէտք է պահուին Հոգեոր կառավարութեան կամ Կոնսիստորիայի աւանդների դրամարկըզում և կամ բանքային հաստատութեանց մէջ, ծխական եկեղեցու անունով, ըստ որոշման ծխական ժողովի (հմետ, յօդ. 79):

82. Ծխական ժողովը ընտրում է հաշուետեսներ երեք տարի ժամանակով, երեք կամ հինգ հոգի, ըստ որոշման ծխական ժողովի, և նոյն թուղթ հաշուետեսների անձնափոխանորդներ։ Անձնափոխանորդներն ստացած ընտրական ձայների առաւելութեան կարգով կոչւում են պաշտօնի, երբ հաշուետեսներից մէկը կամ մի քանիսը թողնում են իրանց պաշտօնավարութիւնը մահուան կամ հրաժարման պատճառով։

83. Հաշուետեսներն իրանցից մէկին ընտրում են ձայների մեծամասնութեամբ:

84. Հաշուետեսները պարտաւոր են անընդհատ հետևել երեսփոխի գործավարութեանը, իւրաքանչիւր ամսուայ վերջը ստուգել հաշիւները և մատեանները և վաւերացնել իրանց ստորագրութեամբ, իսկ իւրաքանչիւր տարուայ վերջը ծխական ժողովին հանդամանօրէն զեկուցում ներկայացնել իրանց հաշուետեսութեան և երեսփոխի գործավարութեան ու հաշիւների մասին:

85. Խնչպէս հոգեւոր իշխանութեան ներկայացուցիչներին նոյնպէս և հաշուետեսներին՝ ամեն անգամ երբ սրանք պահան. ջեն՝ երեսփոխները պարտաւոր են անյապաղներկայացնել իրանց բոլոր մատեանները և հաշիւները:

86. Հաշուետեսները վերահսկողութեան և հաշուառութեան նոյն պարտականութիւններն ու իրաւունքներն (տես յօդ. 84 և 85) ունին նաև 19 յօդ. է. և Ժ. կէտերում յիշուած հոգաբարձուների և հոգաբարձական յանձնաժողովների նկատմամբ:

87. Հաշուետեսներն են ստանձնում երեսփոխի գործավարութիւնը ըստ կարելոյն կարճ միջոցով, եթէ երեսփոխն իւր պաշտօնավարութեան ժամանակը լրանալուց առաջ վախճանում է կամ անակնկալ պատճառով ստիպուած է լինում առ միշտ թողնել պաշտօնը: Այսպիսի դէպքերում հաշուետեսները պարտաւոր են անմիջապէս ծխական ժողով հրաւիրել նոր երեսփոխ ընտրելու համար:

88. Իւրաքանչիւր քահանայի ծխական ժողովից տրւում է մի ժամանակնեալ մատեան, որի մէջ քահանան պարտաւոր է ճշտիւ արձանագրել իւր բոլոր ծխերը, դրանց բոլոր արական և իգական անդամներով: Մատեանում իւրաքանչիւր ընտանիքի առ նուազն յատկացւում է մի թերթ: Այդ մատեանում արձանագրուում է իւրաքանչիւր ծխականի անունը, ծննդեան օրը և տարին, նաև մատեանում արձանագրելով օրը:

—Օր աւուր այդ մատեանում նշանակում է քահանան իւր ծխերի մէջ եղած ծնունդը՝ իւրաքանչիւր ընտանիքի թերթում, նաև վախճանուածներին և ծխականութիւնից հրաժարուածներին: Մատեանը պահուում է եկեղեցում: Այդ մատեանում են արձանագրուում նաև բոլոր նորեկ ծխականները (տես. յօդ. 9):

89. Ամեն տարի հոկտեմբեր-նոյեմբեր ամիսներին ծխական եկեղեցու քահանանները, հաշուետեսները և երեսփոխը կազմուում են մի ցուցակագրող յանձնաժողով և քաղելով քահանանների մատեաններից (տես. յօդ. 88) կազմուում են ծխական իրա-

ւասուների տարեցուցակ՝ ուր արձանագրուած պիտի լինին այն բոլոր կենդանի ծխականների անունները (տես յօդ. 12), որոնք արդէն հասել են կամ յաջորդ տարուայ ընթառում հասնելու են 25-ամեայ հասակին (տես յօդ. 11):

90. Ծխական իրաւասուների տարեցուցակը պարզ և մաքուր գրում է և նոյեմբերի 20-ից ոչ ուշ կախուում է եկեղեցու ներսում և դրսում մուտքի դռան մօտ և մնում է այդտեղ մշտապէս մինչև յաջորդ տարուայ ցուցակի կախելը: Հին տարեցուցակը վերջուում է նորը կախելիս Մի-մի օրինակ այդ տարեցուցակից ուղարկւում է մերձաւոր Հոգիոր իշխանութեանը և Կոնսիստորիային:

91. Իւրաքանչիւր ծխական իրաւունք ունի բողոքելու ցուցակագրող յանձնաժողովի կազմած աարեցուցակում սպրոդած սխաների դէմ նախ իրան յանձնաժողովին եթէ ցուցակագրող յանձնաժողովը չարգէ բարդք, բողոքատուն իրաւունք ունի դիմել ծխական ժողովին, որն և տալիս է վերջնական վճիռ, նախ քան օրակարգի հերթական հարցերին անցնելը:

92. Ամեն մի ծխական եկեղեցու կամ ազօթատան տարեկան ընդհանուր եկամուտի մի տոկոսը (10%) իւրաքանչիւր տարուայ վերջում ուղարկւում է մերձաւոր Հոգիոր իշխանութեան ձեռքով ս. էջմիածնի Սինօդը՝ Մայր Աթոռի գանձարանում պահելու համար իբրև յատուկ՝ ծխական եկեղեցիների պահեստի՝ գումար:

93. Այդ տոկոսը (յօդ. 92) վճարելուց ազատ են բոլոր այն ծխական եկեղեցիները և ազօթատաները, որոնց տարեկան եկամուտը չէ համառում հարիւր (100) ուուրլու:

94. Բոլոր այն ծխական եկեղեցիները, որոնց տարեկան եկամուտը հազար (1000) ուուրլուց աւելի է, մի հազարից աւելի գումարների համար մինչև տասն հազար ուուրլի՝ վճարում են ծխական պահեստին երկու տոկոս (20%):

95. Բոլոր այն ծխական եկեղեցիները, որոնց տարեկան եկամուտը տասն հազար ուուրլուց աւելի է, տասն հազարից աւելի գումարների համար՝ վճարում են ծխական պահեստի գումարին երեք տոկոս (30%):

96. Ծխական եկեղեցիների պահեստի գումարը գործադրբեւում է միմիայն ամենակարօտ ծխական եկեղեցիների ամենակարենոր պէտքերին, Վեհափառ Հայրապետի բարեհածութեամբ, ս. էջմիածնի Սինօդի որոշմամբ, Կոնսիստորիաների միջնորդութեամբ, և կարօտ ծխական համայնքների խնդիրներն ի նկատի առնելով:

97. Ծխական պահեստի գումարից տրուած նպաստների

մասին մանրամասն հրատարակուում է Ա. Էջմիածնի պաշտօնական թերթում:

98. Ծխական ժողովներն իրաւունք ունին պատճառաբանուած միջնորդութիւններ յարուցանել Վեհափառ Հայրապետի անունով տուած խորագրերով՝ այս կանոնագրութեան այս կամ այն կէտի փափոխութեան համար: Այդ միջնորդութիւնները կը պահուին Վեհափառ Հայրապետի Դիւանում, ծառայելու համար իրբենիւթ այս կանոնագրութեան ապագայ բարեփոխութեանց:

99. Ռուսաց պետութեան սահմաններից դուրս (Պարսկաստան, Հնդկաստան, Տաճկաստան, Եգիպտոս, Բոլղարիա, Ռումանիա, Կիպրոս, Եւրոպա, Ամերիկա ևն.) հայ ծխական համայնքները, այս կանոնագրութիւնը յարմարեցնելով իրանց տեղական պէտքերին և եկեղեցական կազմակերպութեանը՝ ներկայացնում են Վեհափառ Հայրապետին ի հաստատութիւն:

100. Այս ծխական կանոնագրութեան պաշտօնական հրատարակմամբ և գործադրութեամբ դադարում են Հոգեոր Բարձրագոյն, թեմական և տեղական իշխանութիւնների կողմից այս առարկայի վերաբերութեամբ տրուած այն բոլոր թէ ընդհանուր և թէ մասնական կանոններն ու հրահագները, որոնք չեն սահմանադրական իշխանութեան հաստատութիւնը:

Տամբ բոլլ տպագրել իբրեւ ծրագիր
վասն նկատողութեան:

ՄԿՐՑԻՉ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(«Երարատ»)

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«Правительственныи Вестникъ» լրագրում հրատարակուած է Բարձրագոյն հրովարտակ ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութեան կառավարիչ Զէնգէրի անունով. «Գրիգորի Եղուարդովիչ» Նշանակելով ձեզ կառավարելու ժողովրդական լուսաւորութեան մինստրութիւնը, ես ձեզ վրայ գրի, ի թիւս Նշանաւորագոյն պարտաւորութիւնների, մի խնդիր՝ մշակել և իմ հաստատութեան ներկայացնել, Պետական Խորհրդի միջոցով, միջնակարգ գպրոցի և բարձրագոյն գպրոցների վերակազմութեան ծրագիրները. Այդ աշխատանքը կատարելիս օգուտ քաղելու համար նրանից, ինչ որ ես օգտակար համարեցի ձեր մերձակայ նախորդների ևնթագրութիւնների մէջ, ես թոյլարում